

Τα ιστορικά ιερά προσκυνήματα της Χαλκιδικής (α' μέρος)

[/ Αφιερώματα](#) / [Γενικά Θέματα](#)

Στη Χαλκιδική υπάρχουν διάσπαρτοι ιστορικοί τόποι που συνδέονται με την χριστιανική λατρεία. Το Thesstoday.gr ξεκινά την παρουσίαση αυτών των σημαντικών ιστορικών ιερών προσκυνημάτων, τα περισσότερα εκ των οποίων είναι επισκέψιμα και λειτουργούν αδιάκοπα εδώ και αιώνες.

Στο πρώτο μέρος αυτού του αφιερώματος παρουσιάζουμε ιστορικά προσκυνήματα της Ιεράς Μητρόπολης Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου.

1. ΒΗΜΑ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ

Τό Βήμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου βρίσκεται στό χωριό Ἀπολλωνία ἐπί παλαιᾶς ὁδοῦ «Ἐγνατία». Πινακίδα δείχνει τήν πρόσβαση στόν ἀρχαιολογικό χῶρο πού ἀπέχει 57 χλμ. ἀπό τή Θεσσαλονίκη.

Ἡ Ἀπολλωνία τῆς Μυγδονίας ἰδρύθηκε τό 432 π.Χ. ἀπό τό βασιλιά τῆς Μακεδονίας Περδίκκα Β΄ ἀπό ἀποίκους Χαλκιδεῖς, οἱ ὁποῖοι ἀπεστάτησαν ἀπό τή συμμαχία τῶν Ἀθηναίων.

Στή συνέχεια έγινε σημαντικό οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο. Τό 360 π.Χ. αναφέρεται σαν αυτόνομη πόλη. Τήν εποχή τοῦ Φιλίππου Β΄ καί Μ. Ἀλεξάνδρου εἶναι σημαντική στρατιωτική καί διοικητική ἔδρα. Τό 187 π.Χ. ἀποκτᾷ δικαίωμα νά κόβει χάλκινα νομίσματα.

Ἡ Ἀπολλωνία εἶναι τόπος διαβάσεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τό 50 μ.Χ. κατά τή δεύτερη Ἀποστολική του περιοδεία. Οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἀναφέρουν «διοδεύσαντες δέ τήν Ἀμφίπολιν καί Ἀπολλωνίαν ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην» (17,1).

Στά χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας ὀνομαζόταν Παζαροῦδα καί ἦταν διοικητικό κέντρο τῆς περιοχῆς τῶν λιμνῶν καί τῶν Ζερβοχωρίων. Τό ὄνομα αὐτό τό πῆρε ἀπό τό μεγάλο παζάρι, πού γινόταν ἐκεῖ μέχρι τίς ἀρχές τοῦ 20ου αἰώνα.

Στήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821 πνίγηκαν ἀπό τούς Τούρκους στή λίμνη Βόλβη τετρακόσιοι χριστιανοί. Οἱ σημερινοί κάτοικοι εἶναι πρόσφυγες ἀπό τήν Ἀνατολική Θράκη.

Στήν Βόρεια πλευρά τοῦ χωριοῦ δείχνεται σήμερα ἕνας πελώριος αἰωνόβιος πλάτανος καί ἕνας βράχος, πού θεωρεῖται τό Βῆμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἔχει διαμορφωθεῖ ἕνα πλάτωμα, ὅπου τελεῖται ὁ Ἑσπερινός τῆς Ἑορτῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

Στό χῶρο κοντά στό Βῆμα ὑπάρχει παλαιό Ὄθωμανικό λουτρό, Τζαμί, Χάνι καί ἄλλες ἀρχαιότητες πού ἀναστηλώνονται.

Στίς 29 Ἰουνίου τό ἀπόγευμα τελεῖται πανηγυρικός ὑπαίθριος Ἑσπερινός πάνω στό Βῆμα καί στή συνέχεια πραγματοποιοῦνται πολιτιστικές ἐκδηλώσεις ἀπό τίς τοπικές ἀρχές.

Στίς 30 Ἰουνίου τό πρωί τελεῖται Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία ἐπί τοῦ Βράχου τοῦ Βήματος τοῦ Ἀποστόλου.

2. ΙΕΡΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Βρίσκεται στή Βόρεια Χαλκιδική, σέ ωραιότατο καταπράσινο φυσικό περιβάλλον, στίς νοτιοδυτικές παρυφές τοῦ ὄρους Κάκαβος, 1 χλμ. ἀπό τήν κωμόπολη τῆς Μεγάλης Παναγίας. Βρίσκεται δίπλα στόν ὁδικό ἄξονα Θεσσαλονίκης - Ἁγίου Ὀρους. Ἀπό τή Θεσσαλονίκη ἀπέχει 90 χλμ. καί ἀπό τήν Ἀρναία 15 χλμ. καί ἀπό τό παραθαλάσσιο χωριό Πυργαδίκια 15 χλμ.

Ἡ ἱστορία τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνηματος ἀρχίζει ἀπό τό 1860, ὅταν βρέθηκε μέ θαυματουργικό τρόπο ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας. Ἡ Παναγία ἀποκαλύφθηκε στή γερόντισσα Γερακίνα καί τῆς ὑπέδειξε τόν τόπο, πού βρισκόταν θαμμένη ἡ εἰκόνα. Ἡ Γερακίνα ἔγινε μοναχή μέ τό ὄνομα Μαριάμ καί ἀφιερώθηκε στήν ὑπηρεσία τῆς Παναγίας.

Τό 1863 ἔγιναν τά ἐγκαίνια τοῦ Ναοῦ, πού ἀνήγειρε ἡ εὐσέβεια τῶν πιστῶν πρός τιμήν τῆς Θεοτόκου. Ὁ λαός τήν ὀνόμασε Μεγάλη Παναγία.

Ὁ Ναός στολίσθηκε μέ ξυλόγλυπτο τέμπλο, πού εἶναι μοναδικό στή Βόρεια Χαλκιδική.

Ἡ ἀποκάλυψη τῆς Παναγίας ἦταν σημαντικό γεγονός γιά τήν περιοχή. Ἀπό τότε ἔγινε τό πνευματικό κέντρο τῆς Μητροπόλεως.

Τό 1981 τό Προσκύνημα ἀνασυγκροτήθηκε ἀπό τό Σεβ. Μητροπολίτη Ἱερισσοῦ κ. Νικόδημο. Προστέθηκε τό καμπαναριό καί ὁ νάρθηκας καί κτίστηκαν Ξενώνας προσκυνητῶν, Ἐπισκοπεῖο, Πρεσβυτέριο, Ἀρχονταρίκι.

Στό χῶρο τοῦ Προσκυνηματος ἀπό τό 1984 λειτουργοῦν οἱ Ἐκκλησιαστικές Κατασκηνώσεις, ὅπου φιλοξενοῦνται τό καλοκαίρι παιδιά καί νέοι τῆς Μητροπόλεως καί Ὀρθόδοξοι νέοι ἀπό τήν Ἀνατολική Εὐρώπη.

Τό Προσκύνημα εἶναι ἀνοικτό ἀπό τήν Ἀνατολή μέχρι τή Δύση τοῦ ἡλίου. Ἔχει μόνιμο ἐφημέριο καί τελοῦνται ὅλες οἱ ἀκολουθίες καθημερινά καί τίς Κυριακές.

Ἐορτάζει στίς 15 Αὐγούστου κατά τήν ἑορτή τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Ὅλο τόν Αὐγουστο τελοῦνται καθημερινά, τό πρωί ἡ Θεία Λειτουργία καί τό ἀπόγευμα ἡ Παράκληση τῆς Παναγίας. Τό τηλέφωνο τοῦ Προσκυνηματος εἶναι 23720-31262.

3. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑΣ (9ος ΑΙΩΝΑΣ)

Ὁ Βυζαντινός Ναός τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα εἶναι σήμερα ἐνοριακός Ναός τοῦ χωριοῦ Περιστερά, πού ἀνήκει στό Νομό Θεσσαλονίκης. Ἀπέχει περί τά 35 χλμ. ἀπό τή Θεσσαλονίκη καί 12 χλμ. ἀπό τή διασταύρωση τῶν Βασιλικῶν. Εἶναι κτισμένο στίς Νότιες παρυφές τοῦ Χορτιάτη σέ ὑψόμετρο 630 μ. μέσα σέ φυσικό περιβάλλον μέ ἰδιαίτερη ὀμορφιά καί θέα στόν κάμπο τῶν Βασιλικῶν.

Ὁ Ναός κτίσθηκε τό 871 μ.Χ ἀπό τόν Ὅσιο Εὐθύμιο τό Νέο (898 μ.Χ.) πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου ὡς Καθολικόν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Περιστερῶν. Εἶναι σταυροειδῆς πεντάτρουλλος Βυζαντινός Ναός. Ἔχει ἓνα κεντρικό μεγάλο τροῦλλο καί τέσσερις μικρότερους τροῦλλους στίς τέσσερις κεραῖες τοῦ Σταυροῦ. Ἔχει ἀρχιτεκτονικά στοιχεῖα τῆς Μ. Ἀσίας καί εἶναι πρόδρομος τοῦ Ἀγιορείτικου ρυθμοῦ. Ὁ Ἀρχιτεκτονικός ρυθμός του εἶναι μοναδικός. Δέν συναντᾶται σέ κανένα ἄλλο μνημεῖο, παλαιότερο ἢ νεότερο. Εἶναι δέ ἀντικείμενο μελέτης καί ἔρευνας τοῦ Πολυτεχνείου καί τῶν Ἀρχαιολόγων. Εἶναι ἀπό τά λίγα Βυζαντινά μνημεῖα, πού εἶναι σέ χρήση στόν Ἑλλαδικό χῶρο. Ἐνας ἀρχαιολόγος τόν χαρακτήρησε «στολίδι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

Ἔχει σπάνιες τοιχογραφίες τοῦ Θ' αἰῶνα μέ ιδιαίτερο ἐνδιαφέρον. Σώζονται ἴχνη τοῦ παλαιότερου ἀγιογραφημένου Παντοκράτορα. Ἐντός τοῦ Ναοῦ φυλάσσονται τά ἱερά λείψανα τοῦ Ὁσίου Εὐθυμίου.

Στά ὄρια τοῦ χωριοῦ εἶναι ὁρατά πολλά διάσπαρτα Βυζαντινά κτίσματα.

Ὁ Ναός λειτουργεῖ καθημερινά. Ἐορτάζει στίς 15 Ὀκτωβρίου τόν Ὅσιο Εὐθύμιο καί στίς 30 Νοεμβρίου τόν Ἀπόστολο Ἀνδρέα. Τηλέφωνο Ναοῦ 23960-51275, 51096.

4. ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑΔΟΣ

Βρίσκεται στήν Βόρεια Ἀνατολική πλευρά τῆς Χαλκιδικῆς στό Στρυμωνικό κόλπο, κοντά στό χωριό Ὀλυμπιάδα. Ἀπέχει 15 χλμ. ἀπό τό Σταυρό καί 110 χλμ. ἀπό τή Θεσσαλονίκη. Ἔγινε Μονή τό 1993, ἀφιερωμένη στόν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου.

Σήμερα έγκαταβιώνουν 3 μοναχές μέ Ήγουμένη τήν Όσιωτάτη Μοναχή Χρυσοβαλάντου.

Ή θέα τών καταπράσινων βουνών εΐναι μοναδική.

Εΐναι άνοιχτή καθημερινά άπό τήν Άνατολή μέχρι τή Δύση τοϋ ήλιου. Τελοϋνται όλες οί άκολουθίες τής ήμέρας, όλες τΐς Κυριακές και Έορτές τοϋ έτους. Τήν Κυριακή ή Θ. Λειτουργία άρχΐζει στις 8:30 π.μ.

Έορτάζει στις 25 Μαρτίου, όποτε τελεΐται Ήερή Άγρυπνία και τή Λαμπρο-Παρασκευή τής Ζωοδόχου Πηγής. Τηλέφωνο Ήερās Μονής 23760-51200.

5. ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ ΑΙΤΩΛΟΥ

Άπέχει 2 χλμ. άπό τήν Άρναΐα και 75 χλμ. άπό τήν Θεσσαλονίκη σέ ώραιότατο, μαγευτικό φυσικό τοπίο, στις Νοτιοανατολικές πλαγιές τοϋ Χολομώντα, άγναντεύοντας τό Άγιον Όρος.

Ή Μονή εΐναι χτισμένη στόν τόπο έμφανΐσεως τοϋ Άγίου Κοσμᾶ. Ό Άγιος έμφανΐστηκε σέ μιά εύσεβή γυναΐκα στις 23/7/1943, τήν ήμέρα πού έμπαιναν οί Βούλγαροι στην Άρναΐα και εΐπε «μή φοβᾶστε, δέν θά πάθετε τίποτα, έγώ θά σᾶς φυλάξω». Άπό τό 1952 ύπήρχε μικρό προσκυνητάρι. Τό 1984 πάνω άπό τόν τόπο έμφανΐσεως τοποθετήθηκε ένας μεγάλος ξύλινος Σταυρός. Τό 1999 θεμελιώθηκε ή Ήερά Μονή τοϋ Άγίου Κοσμᾶ. Τότε ήταν ή πρώτη στην Έλλάδα Μονή άφιερωμένη στόν Μεγάλο Διδάσκαλο τοϋ Γένους. Τό 2001 τελέσθηκαν τά Θυρανοΐξια τής Ήερās Μονής. Σήμερα έγκαταβιώνουν 3 Μοναχές μέ Ήγουμένη τήν Όσιωτάτη Μοναχή Μαριάμ.

Ἡ Μονή εἶναι ἀνοιχτή κάθε μέρα 9 π.μ. – 1 μ.μ. καί 4 μ.μ. – 8 μ.μ. Τελοῦνται ὅλες οἱ ἀκολουθίες τῆς ἡμέρας, ὅλες τίς Κυριακές καί Ἑορτές τοῦ ἔτους. Τήν Κυριακή ἡ Θεία Λειτουργία ἀρχίζει στίς 8:00 – 9:30 π.μ. Ἑορτάζει στίς 24 Αὐγούστου στή μνήμη τοῦ Ἁγίου Κοσμά. Τότε πραγματοποιεῖται καί Πνευματικό Συμπόσιο πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου.

Στόν τόπο ἐμφανίσεως τοῦ Ἁγίου στίς 23 Ἰουλίου τελεῖται Ἱερά Ἀγρυπνία.

Δεύτερη ἑορτή τῆς Μονῆς τελεῖται στή μνήμη τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος στίς 12 Δεκεμβρίου. Τηλέφωνο Ἱεραῶς Μονῆς 6944-122365 καί 23723-04064.

6. ΝΑΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑ ΑΓΙΑΣ ΑΚΥΛΙΝΑΣ ΖΑΓΚΛΙΒΕΡΙΟΥ (†1764)

Τό Ζαγκλιβέρι βρίσκεται στό Ἀνατολικό μέρος τοῦ Νομοῦ Θεσσαλονίκης καί ἀπέχει 45 χλμ. ἀπό τή Θεσσαλονίκη καί 15 χλμ. ἀπό τή διασταύρωση τῆς Γερακαροῦς.

Ἡ Ἁγία Νεομάρτυς Ἀκυλίνα μαρτύρησε ἀπὸ τοὺς Τούρκους στὸ Ζαγκλιβέρι στίς 24 Σεπτεμβρίου 1764, σέ ἡλικία 19 ἐτῶν. Ὁ πατέρας της ἔγινε Μουσουλμάνος καί προσπάθησε νά ἀλλαξοπιστήσῃ καί τήν κόρη του. Καί ἐπειδὴ ἐκείνη παρέμεινε ἀμετακίνητη στήν πίστη τοῦ Χριστοῦ, ὁ πατέρας της τήν παρέδωσε στοὺς Τούρκους. Ἐκεῖνοι προσπάθησαν μέ καλοπιάσματα καί μέ φοβέρες νά τήν μεταπείσουν. Δέν κατάφεραν τίποτε.

Μαρτύρησε μετὰ ἀπὸ φοβερά βασανιστήρια.

Στὸ Ζαγκλιβέρι, πού ἀπέχει 40 χλμ. ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη, σώζεται τὸ σπίτι τῆς Ἁγίας Ἀκυλίνας, στὸ ὁποῖο ἡ Ἁγία «ἐκοιμήθη» μετὰ τὸ μαρτύριό της. Εἶναι ἕνα χαρακτηριστικό, παλιό Μακεδονικό ἰσόγειο σπίτι 250 ἐτῶν, πού ἔχει ἀνακηρυχθεῖ διατηρητέο μνημεῖο ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ. Τὰ τελευταῖα χρόνια τὸ σπίτι ἀναστηλώθηκε καί μετατράπηκε σέ χῶρο Προκυνήματος. Εἶναι ἐπισκέψιμο ὅλη τὴν ἡμέρα. Εἶναι συγκινητικό νά βρίσκεσαι στὸ χῶρο, πού μεγάλωσε καί ἐκοιμήθη ἡ Ἁγία.

Τὸ 1985 θεμελιώθηκε καί ἀνεγέρθηκε Βυζαντινὸς Προσκυνηματικὸς Ναὸς πρὸς τιμὴν τῆς Ἁγίας Νεομάρτυρος Ἀκυλίνας καί τὸ 1995 ἐγκαινιάστηκε. Ὁ Ναὸς αὐτὸς ἦταν τὸ τάμα τῶν χριστιανῶν τοῦ Ζαγκλιβερίου στήν Νεομάρτυρα Ἁγία τους. Ὁ Ναὸς ἀνεγέρθηκε μέ τὴ φροντίδα τοῦ ἀειμνήστου ἱερέως π. Ἀναστασίου Θεολόγου,

πνευματικοῦ καί έναρέτου κληρικοῦ. Ὁ Ναός εἶναι ἐνοριακός, λειτουργεῖ καθημερινά καί εἶναι ἐπισκέψιμος ὅλη τήν ἡμέρα.

Ἡ ἑορτή τῆς Ἁγίας τελεῖται στίς 27 Σεπτεμβρίου, κατά τήν ὁποία ὀργανώνεται μεγάλη πανήγυρη καί γίνεται πάνδημη λιτανεῖα. Ὁ Δήμος Ζαγκλιβερίου ὀργανώνει πολιτιστικές ἐκδηλώσεις μέ τό ὄνομα «ΑΚΥΛΙΝΕΙΑ» τό τρίτο δεκαήμερο τοῦ Σεπτεμβρίου. Ἐπίσης τό ὄνομα τῆς Ἁγίας φέρει καί τό πρότυπο Κέντρο Ὑγείας Ζαγκλιβερίου. Ἡ Ἁγία εἶναι προστάτις τῶν νέων τῆς ἐπαρχίας μας καί γι' αὐτό τό ὄνομά της ἔχει καί ὁ Σύνδεσμος Ὁρθοδόξων Νέων. Τηλέφωνο τοῦ Ναοῦ 23930-31756.

7. ΙΕΡΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ ΡΕΝΤΙΝΑΣ

Ὁ μεταβυζαντινός Ναός τῆς Ἁγίας Μαρίας Μοδίου βρίσκεται στό 75ο χλμ. τοῦ παλαιοῦ ἐθνικοῦ δρόμου Θεσσαλονίκης - Καβάλας. Εἶναι κτισμένος στήν ἀρχή τῆς ἐπιβλητικώτατης καταπράσινης κοιλάδας τῶν στενῶν τῆς Ρεντίνας, πού ὀνομάζονται καί Μακεδονικά Τέμπε.

Μόλις ἀντικρίσει ὁ ταξιδιώτης τόν Βυζαντινό τροῦλλο καλυμμένο μέ σχιστόπλακα, αἰσθάνεται τήν ἀνάγκη νά σταματήσει γιά προσκύνημα.

Ὁ Ναός εἶναι κτισμένος μέσα στόν εὐρύτερο ἀρχαιολογικό χῶρο τῆς ἀρχαίας

Ἀρέθουσας, σέ ἐρείπια εἰδωλολατρικοῦ ναοῦ πρὸς τιμὴν τῆς Ἀρτέμιδος. Τὸν ἱερέα τοῦ χωριοῦ Μόδι, ὀνόματι παπαΘεμελή, πού εἶχε τὸ ἀμπέλι του ἐκεῖ πού εἶναι ὁ Ναός, ἐπισκέφθηκε ἡ Ἁγία Μαρίνα καί τοῦ ἔδωσε ἐντολή νά βγάλει μέσα ἀπὸ τὴν κουφάλα ἑνὸς δένδρου τὴν κρυμμένη εἰκόνα της καί νά τὴν τοποθετήσῃ στὴν Ἐκκλησία, πού θά χτίσῃ στὸ ὄνομά της. Ὁ Ναός κτίσθηκε ἀπὸ τοὺς χριστιανούς τοῦ Μοδίου τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰ. Ὁ σημερινὸς Ναός κτίσθηκε τὸ 1869 ἀπὸ Ἡπειρῶτες μαστόρους. Οἱ ἴδιοι μαστορες ἔκτισαν καί τὸ Ναὸ τοῦ Ἄνω Σταυροῦ. Ἀρχιτεκτονικά ὁ ρυθμὸς εἶναι μονόκλιτος Βυζαντινὸς μέ τροῦλλο. Ἡ τοιχοποιία καί ὁ καλυμμένος μέ σχιστόπλακα τροῦλλος δίνουν μιά ἀρχαιοπρεπῆ, παραδοσιακὴ κατασκευὴ ἀτμόσφαιρα, πού δένει ἀρμονικά μέ τὸ γύρω θαυμάσιο φυσικὸ περιβάλλον.

Ὁ Σουλτάνος προίκισε τὸ Ναὸ μέ χωράφια 400 στρεμμάτων. Κοντὰ στὸ Ναὸ οἱ Τοῦρκοι εἶχαν ἕνα μικρὸ φρούριο πού τὸ ἔλεγαν Μπουλούκμπασι, ἀπ' ὅπου ἤλεγχαν τὴ διάβαση τῶν στενῶν τῆς Ρεντίνας. Ὑπάρχει ἡ παράδοση ὅτι στὴν πανηγύρη τῆς Ἁγίας Μαρίας ἐρχόταν ἀπὸ τὸ βουνὸ ἕνα ἐλάφι, τὸ ὁποῖο ἔσφαζαν γιὰ τὸ κουρμπάνι.

Τὸ Προσκύνημα ἔχει μόνιμο ἐφημέριο καί εἶναι ἀνοικτὸ ὅλη τὴν ἡμέρα ἀπὸ τὴν Ἀνατολή ἕως τὴ Δύση τοῦ ἡλίου. Θεία Λειτουργία τελεῖται κάθε Κυριακὴ καί τίς ἑορτές. Εἶναι ἰδανικὸ τὸ μέρος γιὰ τὴν τέλεση Γάμων καί Βαπτίσεων. Τηλέφωνο Ἱεροῦ Προσκυνηματοῦ 23970-51150. Γιὰ τίς ἀνάγκες τῶν προσκυνητῶν λειτουργεῖ ἔκθεση θρησκευτικῶν εἰδῶν καί ἀναψυκτήριο καί ἐστιατόριο.

8. ΙΕΡΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΑΡΝΑΙΑΣ

Ἡ Ἀρναία εἶναι μιά μεγάλη παραδοσιακὴ κωμόπολη τῆς Βόρειας Χαλκιδικῆς καί ἀπέχει 75 χλμ. ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη. Μπαίνοντας κανεὶς στὴν Ἀρναία τὸν ὑποδέχεται ἕνας μεγάλος πλάτανος στὴν πλατεία μέ τὸ δροσερὸ νερὸ πού τρέχει ἀπὸ τὸν κορμὸ του. Ἐντυπωσιάζεται ἀπὸ τὰ παραδοσιακὰ σπίτια καί τὰ γραφικὰ καλντερίμια. Σῆμα κατατεθέν εἶναι τὸ καμπαναριὸ μέ τὸ σημερινὸ δημαρχεῖο. Στὴν Ἀρναία ὑπάρχουν ὅλες οἱ ἀρχές καί οἱ Ὑπηρεσίες, πού μποροῦν νά ἐξυπηρετήσουν τὸν ἐπισκέπτη. Ἡ περιοχὴ τῆς Ἀρναίας εἶναι γνωστὴ ἱστορικὰ ἀπὸ τὸν Πελοποννησιακὸ πόλεμο, ὅπου ἀναφέρεται ὅτι πέρασε ὁ στρατηγὸς τῆς Σπάρτης Βρασίδης.

Στά Βυζαντινά χρόνια έγινε μετόχι τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κωνσταμονίτου τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Τό 16ο αἰώνα ἀρχίζει γύρω ἀπό τό μετόχι νά κτίζεται ὁ οἰκισμός τῆς Λιαρίγκοβης, τῆς σημερινῆς Ἀρναίας. Κεντρικό σημεῖο τοῦ οἰκισμοῦ ὁ μετοχιακός Ναός τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, πού ἐπεκτάθηκε γιά τίς ἀνάγκες τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ. Ἀπό αὐτό τό μικρό Ναό πέρασε καί δίδαξε ὁ μέγας Ἰσαπόστολος καί Διδάσκαλος τοῦ Γένους ὁ Ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός τό 1775.

Τό 1812 ὁ Ναός γίνεται μεγαλύτερος, ἀλλά καταστρέφεται τό 1821 ἀπό τούς Τούρκους στήν Ἐπανάσταση τῆς Χαλκιδικῆς. Μετά τό 1830 ξαναφτιάχνεται. Στίς 5 Σεπτεμβρίου 2005 ἔγινε παρανάλωμα τοῦ πυρός. Ἡ φωτιά κατέστρεψε τά πάντα. Στολιζόταν μέ ὠραῖο τέμπλο, δωρεά τῆς Μονῆς Κωνσταμονίτου καί περίτεχνες εἰκόνες τῆς ἐποχῆς γύρω στό 1850. Τό 1870 κτίζεται τό πανύψηλο καμπαναριό, σῆμα κατατεθέν τῆς Ἀρναίας. Ἀπό τό 1981 ἀρχίζει οὐσιαστική ἀνακαίνιση ἀπό τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη κ. Νικόδημο. Ὁ Ναός μέχρι τό 2005 εἶχε πλήρως ἀνακαινισθεῖ. Ἡ καταστροφή πυροδότησε καινούργια γιγαντιαία προσπάθεια ἀνακατασκευῆς τοῦ καέντος Ναοῦ.

Ἐνα θαῦμα ἐπιτελέσθηκε ἀπό τή χάρη τοῦ Πρωτομάρτυρος Στεφάνου. Ὁ Ναός ὀλοκληρώθηκε σέ χρόνο ρεκόρ μέσα σέ 16 μῆνες, μέ δωρεές καί εἰφορές, πού προσέφεραν οἱ χριστιανοί ἀπό ὅλη τήν Ἑλλάδα, οἱ Μητροπόλεις καί οἱ Μονές καί ὁ Κληρός καί ὁ λαός τῆς Ἀρναίας καί ὅλης τῆς Μητροπόλεως. Τελικά ἡ ἀποκατάστασις τοῦ Ναοῦ στοίχισε περί τά 1.500.000€ καί οἱ ἀνασκαφές καί ἡ ἀποκατάστασις τῶν εὐρημάτων περί τίς 600.000€.

Τοῦτο ἐπιτεύχθηκε χάρη στήν προστασία τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, στήν ἐπιμονή τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Νικο δήμου καί στήν ἄοκνη φροντίδα τοῦ ἀρχιτέκτονα μηχανικοῦ κ. Θεοδώρου Τσιαμούρη.

Ὁ Ναός ξαναλειτούργησε τὰ Χριστούγεννα τοῦ 2006. Ἐγινε ἕνας καινούργιος Ναός, πού ξαναμάζεψε τούς πιστούς κάτω ἀπό τήν Ἁγία σκέπη του. Κατά τή διάρκεια τῆς ἀναστήλωσης, στό δάπεδο τοῦ Ναοῦ ἀποκαλύφθηκαν ἀρχαιολογικά εὐρήματα, πού μᾶς διαφωτίζουν γιά τήν ἱστορία τοῦ Ναοῦ καί τῆς Ἁρναίας.

Βρέθηκαν ἀπό τήν Ἀρχαιολογική Ὑπηρεσία κτίσματα: Μιά τρίκλιτη παλαιοχριστιανική Βασιλική, πού χρονολογεῖται γύρω στό 400 μ.Χ. Ἐνας μικρός μονόχωρος Βυζαντινός Ναός τοῦ 10ου-11ου αἰ. Καί ἕνα μεγάλο ὀρθογώνιο οἰκοδόμημα χωρίς κόγχη τοῦ 16ου-17ου αἰ. Ἀξιοσημείωτη εἶναι καί ἡ εὕρεση 15 τάφων, πού ἀνάγονται ἀπό τήν παλαιοχριστιανική ἐποχή μέχρι τόν 16ο αἰ. Βρέθηκαν ἐπίσης πολυάριθμα κινητά καί ἀκίνητα εὐρήματα (πήλινα, μαρμάρια, γυάλινα καί μεταλλικά ἀντικείμενα, κονιάματα καί τοιχογραφίες), πού χρονολογοῦνται ἀπό τή παλαιοχριστιανική ἐποχή μέχρι καί τήν Τουρκοκρατία. Ἔτσι ἡ καταστροφή ἀποκάλυψε μία ἱστορία μέ ἐνδιαφέρον. Στίς ἀνασκαφές βρέθηκαν πολλά νομίσματα καί ἀντικείμενα λατρείας.

Τό Ναό στόλισαν μέ τήν ἱερατική τους παρουσία ἅγιοι εὐλαβέστατοι κληρικοί, πού κράτησαν «τῆς πίστες τήν ἀκοίμητη δάδα». Εἶναι ἐνταφιασμένοι στό πίσω μέρος τοῦ Ναοῦ. Μαζί τους καί ἕνας Ἅγιος Ἐπίσκοπος, ὁ Ἱερισσοῦ Σωκράτης (1911-1944), μέγας πνευματικός εὐεργέτης τοῦ τόπου.

Κορυφαῖες στιγμές τοῦ Ναοῦ ἦταν: Ἡ δοξολογία γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Ἁρναίας στίς 2 Νοεμβρίου 1912, ὅπου ἔγινε ὑποδοχή τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ στρατοῦ. Ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου τό 1998. Ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου στίς 2 Ἰουνίου 1999. Ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἱερωνύμου στίς 14 Ἰουλίου 2009. Εἶναι τό μοναδικό μνημεῖο στήν Ἑλλάδα, πού λειτουργεῖ καί μπορεῖ ὁ ἐπισκέπτης ταυτόχρονα νά βλέπει στό δάπεδο τὰ εὐρήματα πού χρονολογοῦνται ἀπό τόν 4ο μέχρι τόν 17ο αἰ.

Ὁ Ναός εἶναι ἀνοικτός ὅλη τήν ἡμέρα ἀπό τήν Ἀνατολή ἕως τή Δύση τοῦ ἡλίου. Τηλέφωνο τοῦ Ναοῦ 237223020 - 6945943651 (π. Ἀθανάσιος) - 6978617164 (π. Γεώργιος).

9. BYZANTINOS NAOS ARDAMERIOY

Τό Ἄρδαμέρι βρίσκεται 38 χλμ. ἀπό τή Θεσσαλονίκη, στόν παλιό δρόμο πρὸς Καβάλα καί 5 χλμ. ἀπό τή διασταύρωση τῆς Γερακαροῦς. Τό Ἄρδαμέρι, πού λεγόταν καί Ἐρκουλα, στά Ρωμαϊκά καί Βυζαντινά χρόνια ἦταν ἰσχυρό Κάστρο πού δέσποζε τῆς περιοχῆς τῶν λιμνῶν Κορώνειας καί Βόλβης. Ἀναφέρεται τό 943 ὡς ἔδρα τῆς Ἐπισκοπῆς Ἄρδαμερίου μέ Ἐπίσκοπο τόν Ἰωάννη.

Ἡ ἔδρα τῆς Ἐπισκοπῆς μεταφέρθηκε τό 1673 στή Γαλάτιστα. Τό χωριό καταστράφηκε δύο φορές ἀπό τούς Τούρκους. Πρώτη φορά κατά τήν εἰσβολή τό 1430 καί δεύτερη κατά τήν Ἐπανάσταση τῆς Χαλκιδικῆς τό 1821. Τό σημερινό χωριό, πού εἶναι Δημοτικό Διαμέρισμα τοῦ Δήμου Κορώνειας ἔχει 150 κατοίκους καί ωραιότατη θέα πρὸς τόν κάμπο τοῦ Λαγκαδά καί τίς λίμνες. Ὑπάρχουν πολλά ἀρχαῖα κτίσματα γύρω ἀπό τό σημερινό χωριό.

Τό πιό σημαντικό ἀρχαῖο κτίσμα εἶναι ὁ Ἐνοριακός Ναός ἀφιερωμένος στήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου. Ὁ Ναός εἶναι κτισμένος πάνω στό Κάστρο, τό ὁποῖο διακρίνεται σέ κάποια σημεία.

Εἶναι κτίσμα τοῦ 18ου αἰώνα πάνω σέ παλαιότερο Ναό. Στούς τοίχους τοῦ Ναοῦ εἶναι ἐντοιχισμένα μέλη ἀρχαίων κτισμάτων στόν δέ περίβολο ὑπάρχουν παλιές μαρμάρινες κολόνες, πού μαρτυροῦν τήν ἀρχαιότητα καί τήν ἱστορία τοῦ τόπου. Μέσα στό Ναό βρίσκονται ὁ Δεσποτικός θρόνος καί τά μαρμάρινα θωράκια τοῦ τέμπλου τοῦ βου αἱ.

Οἱ μεγάλων διαστάσεων Δεσποτικές εἰκόνες τοῦ τέμπλου εἶναι τοῦ 18ου αἰώνα.

Ἀξίζει ἡ ἐπίσκεψη στό Ἄρδαμέρι, πού θά ἀνταμείψει καί θά χαροποιήσει τόν ἐπισκέπτη. Τό τηλέφωνο τοῦ Ναοῦ εἶναι 2393061391.

thesstoday.gr